

BELANGENANALYSE
HEMELRIJKSE WAARD

RIJKSWATERSTAAT

BELANGENANALYSE HEMELRIJKSE WAARD RIJKSWATERSTAAT

Copyright © achtereenvolgens Rijkswaterstaat
en **Korbee & Hovelynck**

*De inhoud van dit rapport is door Korbee & Hovelynck BV verzorgd in opdracht van Rijkswaterstaat.
Delen uit dit rapport mogen slechts gekopieerd worden na uitdrukkelijke toestemming van
hetzij Rijkswaterstaat, hetzij Korbee & Hovelynck BV.
Bij citeren uit of verwijzen naar dit rapport moet altijd de bron vermeld worden:
Korbee & Hovelynck, 2006, 'Belangenanalyse Hemelrijkse Waard'.*

3 juli 2006
rapportnummer: 371
in opdracht van Rijkswaterstaat

Korbee & Hovelynck

Dorpsstraat 10

3732 HJ De Bilt

☎ 030 – 2250 101

✉ 030 – 2250 777

www.korbee-hovelynck.nl

KvK: 30142437

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Leeswijzer	1
2	Voorstudie	3
3	Verslag interviews	5
3.1	Doel en doelgroep interviews	5
3.2	Opzet interviews	5
3.3	Kennis van het project	5
3.4	Nut en noodzaak	6
3.5	Wanneer geslaagd	6
3.6	De verbouwing	11
3.7	Overige punten	12
4	Advies	14
Bijlagen		
	Bijlage 1: Belangenmatrix	17
	Bijlage 2: Gesprekspunten interviews	21

1 Inleiding

Rijkswaterstaat Limburg werkt al enige tijd aan de herinrichting van de Hemelrijkse Waard. De doelen van de herinrichting zijn het vergroten van de veiligheid bij hoog water en het ontwikkelen van nieuwe natuur als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In 2004 en 2005 heeft de projectgroep Hemelrijkse Waard gewerkt aan de verkenningfase. In deze fase is geluisterd, gewerkt en gediscussieerd met een groot aantal betrokkenen. Ook tijdens de verdere uitwerking van de plannen wil Rijkswaterstaat graag in contact blijven met alle organisaties en burgers die betrokken zijn bij de Hemelrijkse Waard. Rijkswaterstaat wil, zoveel als mogelijk en passend binnen de doelstellingen van het project, rekening houden met wensen en belangen van betrokkenen. Om dit zo goed mogelijk te kunnen doen heeft Rijkswaterstaat adviesbureau Korbee & Hovelynck gevraagd om de verschillende belangen rond het gebied in kaart te brengen.

1.1 Leeswijzer

Korbee & Hovelynck maakte een belangenmatrix op basis van de resultaten van de verkenningfase, een gesprek met de projectleider en een gesprek met de projectgroep (zie hoofdstuk 2). De resultaten daarvan zijn getoetst bij belanghebbenden door middel van interviews (hoofdstuk 3). Die interviews zijn overigens niet representatief (zoveel mensen, zoveel wensen), maar ze zijn wel indicatief. Op basis van al deze gegevens stelden wij deze belangenanalyse en ons advies met betrekking tot de communicatie op (hoofdstuk 4).

2 Voorstudie

Om de belangenanalyse goed handen en voeten te geven, bestudeerde Korbee & Hovelynck de volgende documenten:

- Concept Projectplan Planstudie Hemelrijkse Waard;
- Hemelrijkse Waard, de Verkenning uitgewerkt;
- Verkenningenrapport Hemelrijkse Waard;
- Startnotitie M.E.R., Hemelrijkse Waard.

Op basis van deze input, stelden wij een belangenmatrix op die wij bespraken met de projectleider. Tijdens een bijeenkomst met de projectgroep, toetsten wij of de belangen en de doelgroepen klopten en waar men knelpunten voorzag.

Het resultaat is de matrix in bijlage 1.

3 Verslag interviews

3.1 Doel en doelgroep interviews

Het doel van de interviews met de belanghebbenden, is het in kaart brengen van kansen en bedreigingen. De projectleider leverde, op basis van de belangenmatrix en in overleg met de projectgroep, een namenlijst. De projectleider gaf aan waar ze knelpunten verwachtte. Korbee & Hovelynck maakte de afspraken. Er zijn interviews gehouden met:

- Watersportcentrum Jan de Groot, de heer De Groot,
- een bewoner, mevrouw Van Donzel,
- Heemkundekring, de heer Hoefnagel,
- Recreatieplatform De Maasmeanders, de heren Strelitski en Van Oostrum,
- gemeente Lith, de heer Goorhuis,
- Natuurmonumenten, de heer Koreman,
- Vogelwerkgroep Oss e.o., de heer Voets,
- ZLTO, de heer Van Kasteren en
- provincie Noord-Brabant in de rol van bevoegd gezag / vergunningverlener, de heer Keeman.

3.2 Opzet interviews

De gespreksleidraad was als volgt:

1. Introductie
2. Wat weet u van het project?
3. Wat vindt u van de doelen van het project?
4. Wanneer is het project geslaagd, het resultaat?
5. "De verbouwing"
6. Overige punten

De gesprekken met belanghebbenden vonden allen in goede sfeer plaats. In onderstaand verslag volgen wij de gespreksleidraad (bijlage 2), waarbij de antwoorden van alle respondenten gebundeld zijn. Dat doen we aan de hand van de effecten van het project, zoals die in de belangenmatrix staan opgesomd (bijlage 1). Tijdens de interviews bleken er diverse belangen c.q. effecten van het project te zijn, die nog niet benoemd waren in de belangenmatrix. Deze nieuwe belangen staan met kleur aangegeven in de matrix.

3.3 Kennis van het project

Zes respondenten geven aan dat zij goed zijn geïnformeerd over het project. Er zijn aandachtspunten:

Nieuwe bewoners in het gebied hebben een informatieachterstand. De projectorganisatie doet hier op dit moment niet actief iets mee. Ons advies is om deze nieuwkomers bij inschrijving in de gemeente een brochure te geven en hen te wijzen op een website die actuele informatie geeft.

Het Recreatieplatform geeft aan dat zij moeite heeft moeten doen om goede informatie te vinden. De informatie die ze wel gevonden en gekregen heeft roept vragen op. Er wordt gesproken over het Strategisch Groenproject Fort Sint Andries, maar het blijft onduidelijk wat dit is. Men vermoedt dat het Groenproject een belangrijke gesprekspartner voor hen is, maar weet niet hoe in contact men hen te komen. Onduidelijk is ook wat het Natuurgebiedsplan Westelijke Maasvallei is.

Het recreatieplatform wil graag gesprekspartner zijn en wil meedenken over de herinrichting van de Hemelrijkse Waard.

De provincie Noord-Brabant geeft aan te weinig tijd te hebben gehad om echt adequaat te reageren op plannen. Zo kwam de Startnotitie erg laat bij hen binnen om commentaar te leveren. De provincie vraagt om meer tijd om een goed advies mee te kunnen geven.

3.4 Nut en noodzaak

Veiligheid

Acht van de negen respondenten onderschrijven de veiligheidsdoelstellingen.

Watersportcentrum Jan de Groot twijfelt aan de doelstellingen. Volgens de heer De Groot draait alles om geld: subsidiepotten moeten leeg. Ook de meerwaarde van het afgraven is volgens hem beperkt: nu loopt het gebied 's winters ook onder water. Het uitdiepen van de Maas heeft toch hetzelfde effect? Ook de Heemkundekring noemt de optie van het uitdiepen van de Maas in plaats van afgraven. De kring heeft twijfels over de voorspellingen van de waterstijgingen, maar onderschrijft wel de veiligheidsdoelen.

Natuurontwikkeling

De natuurdoelstellingen worden door iedereen onderschreven. Opvallend is de houding van de heer Van Kasteren van ZLTO. Hij accepteert, tegen de verwachting van de projectgroep in, de veranderende maatschappelijke behoeften en de natuurdoelstellingen die daaruit voortvloeien. Uiteraard vindt hij het zonde dat er goede landbouwgrond verloren gaat, maar hij ziet dat dit de maatschappelijke trend is. Dat geldt ook voor de heer Hoefnagel (Heemkundekring), als hij in de rol van pachter spreekt: hij krijgt geen compensatie omdat hij grond pacht en hij krijgt geen vervangende grond.

Punt van aandacht hierbij is: zijn dit individuele meningen of denkt de achterban van deze heren er ook zo over?

3.5 Wanneer geslaagd

Op de vraag wanneer het project geslaagd is, geven de respondenten als eerste reactie:

- iedereen is tevreden: er is rekening gehouden met recreatie en de agrarische sector;
- er is een mooi natuurlijk gebied aangelegd;
- het project is nooit geslaagd: ik raak als pachter mijn grond kwijt;
- er ligt een waardevol natuurgebied dat zichzelf kan bedruipen;
- de doelstellingen van alle betrokkenen zijn aan elkaar gelijk, natuur speelt een hoofdrol en aan- en inwonenden kunnen aan het project deelnemen (recreatie);
- de projectdoelen zijn gehaald en de bewoners en bezoekers komen er graag;
- de manier waarop het project gerealiseerd wordt (de technische realisatie) heeft enig draagvlak en er is begrip voor de maatregelen die nodig zijn;
- het gebied is gebracht in de meeste haalbare oude situatie;

- de veiligheid wordt gediend, het gebied heeft toegevoegde waarde voor de lokale economie en is beschikbaar voor gemeenschappelijk gebruik;
- de MER- en vergunningsprocedures zijn soepel verlopen.

Uit de tekst hierna zal blijken dat de meningen over diverse belangen en over de effecten van het project op die belangen, uiteenlopen. Vaak is dit een kwestie van smaak van de individuele leden van de doelgroepen. Ruige graslanden of juist niet? Moerassen of niet? Ooibossen of niet? Wilde runderen en paarden of juist niet? Het zijn stuk voor stuk belangen waarbij de projectgroep bij iedere keuze iemand teleur moet stellen. Wij adviseren om vooral duidelijk te zijn over welke keuzes gemaakt worden en vooral waarom die zijn gemaakt. Die duidelijkheid is belangrijk.

Natuur

De verschillende smaken en meningen komen onder andere tot uiting in wat natuur in de Hemelrijkse Waard moet zijn:

Natuur in het algemeen

- Het watersportcentrum ziet graag afwisselende landbouw in kleine kavels die van elkaar gescheiden zijn met bomen en struiken. De eigenaar geeft aan dat de natuur in de buurt van het centrum een meerwaarde voor zijn klanten biedt. Hij vraagt zich af of de EHS op termijn geen beperkingen voor zijn onderneming betekent.
- De bewoner heeft het over mooi aangelegde en goed onderhouden natuur die niet zichtbaar is aangelegd (geen parkachtige situaties!).
- De Heemkundekring wil een waardevol natuurgebied met streekeigen flora en fauna. De kring meent dat moeraslandschap het gebied aantast (door het afgraven van klei verdwijnt de 'beschermlaag' en loopt het water weg uit de vele zandlagen; daardoor neemt de kwel onder de dijken toe).
- Volgens het Recreatieplatform moet natuur de hoofdrol krijgen en is het gebied toegankelijk voor iedereen.
- Gemeente Lith geeft aan dat het niet zoveel uitmaakt welke soort natuur er komt. De aard van het landschap past wel in het rivierenlandschap.
- Natuurmonumenten wil nadrukkelijk de rivier de ruimte geven.
- Vogelwerkgroep Oss heeft een ongestoord natuurgebied voor ogen in combinatie met rustige recreatiemogelijkheden.
- ZLTO accepteert de keuze voor natuur maar vindt dat deze vooral ten dienste moet staan van de lokale economie.

Aard van de natuur

De vele praktisch gerichte opmerkingen van respondenten, geven aan dat we te maken hebben met mensen die hebben nagedacht over het project. Enkele van deze opmerkingen wat betreft de natuur:

- stukken van het gebied moeten niet toegankelijk zijn
- mensen kunnen altijd in het gebied, maar kunnen het niet vernielen
- het natuurgebied kan zichzelf bedruipen (er is weinig onderhoud nodig)
- er is streekeigen flora en fauna
- bij plaatsen van ooibossen rekening houden met cultuurhistorie (open landschap)
- kies voor natuurlijke begrazing, een diersoort dat houtachtige gewassen kan eten (zodat een natuurlijk evenwicht kan ontstaan)
- het gebied groeit nooit helemaal dicht; daar zorgt de rivier wel voor

Openheid van het landschap

Het behoud van het open karakter van het landschap is voor alle geïnterviewden belangrijk. Sommigen kunnen dat aangeven met duidelijke zichtlijnen in het landschap die ze intekenen op een kaartje van het gebied. Andere omschrijven het met "niet meer hoge beplanting dan nu het geval is". De Vogelwerkgroep geeft overigens aan dat de dijken hoog genoeg zijn om goed over het landschap uit te kijken. Het Recreatieplatform komt met de suggestie om uitkijkposten te bouwen.

De Gemeente constateert dat haar bewoners recreatie zien als in het bos wandelen. Dat zou ervoor pleiten om bos in het gebied te realiseren, maar dat past niet in een rivierenlandschap.

Wilde runderen en paarden voor begrazing

Ook over de begrazing lopen de meningen uiteen. Opvallend is bijvoorbeeld dat de bewoner aangeeft dat ze wilde paarden en runderen wel ziet zitten, terwijl de gemeente aangeeft dat haar bewoners dit niet willen. Het Watersportcentrum ziet wild vee niet zitten in verband met gedoe met ziektes. Drie partijen noemen nadrukkelijk dat ze de begrazing van het gebied niet willen regelen met exoten, maar met Nederlands vee (Heemkundekring, Gemeente, ZLTO). ZLTO vindt de begrazing een lokale verantwoordelijkheid uit praktische overwegingen (winterstallingen nabij) en uit economische overwegingen (locale bevolking moet profiteren van het gebied). De Vogelwerkgroep wil natuurlijke begrazing door een diersoort dat houtachtige gewassen kan eten en geeft daarbij aan dat wilde begrazing niet te combineren is met het toestaan van ruiters in het gebied.

Deels afgesloten natuurgebied

Het deels afsluiten van het natuurgebied roept een niet al te sterke weerstand op, al lopen de meningen uiteen als het gaat om de mate waarin dit gebeurt. Voor alle respondenten staat als een paal boven water dat het gebied als geheel toegankelijk moet blijven voor stille recreatie. De bewoner vindt het acceptabel als een deel van het gebied fysiek niet toegankelijk is (geulen, moeras). De Vogelwerkgroep ziet graag het hele eiland als ontoegankelijk gebied omdat het een van de weinige gebieden in de omgeving is waar ongestoord natuurgebied kan ontstaan.

Schone omgeving (drijfafval)

Drijfafval werd door de projectgroep benoemd als mogelijk probleem in combinatie met het planten van ooibossen. Slechts twee respondenten noemen het: de bewoner vindt dat het drijfafval geruimd moet worden na hoog water en Natuurmonumenten vindt dat het probleem bij de bron aangepakt moet worden.

Beheer gebied

Het beheer van het gebied na realisatie, is niet genoemd in de belangenmatrix. Maar tijdens de gesprekken bleek dit toch een relevant onderwerp te zijn. De meningen lopen enigszins uiteen. Zo vindt de bewoner bij beheer horen: prullenbakken in het gebied en deze regelmatig legen, sloten schoonmaken, paden niet laten dichtgroeien, dunnen en snoeien, drijfafval uit bomen en struiken halen. Het Watersportcentrum vindt dat de grond verpacht moet worden aan boeren. Dan houdt je het beheer goed in de hand. De Heemkundekring en de Vogelwerkgroep vinden dat de natuur zodanig ingericht moet worden, dat het gebied zichzelf kan bedruipen en er weinig onderhoud nodig is. En ZLTO vindt dat de lokale economie baat moet hebben bij het gebied: daar hoort het beheer bij.

Recreatie

De respondenten zijn het erover eens dat het gebied toegankelijk moet blijven voor recreatie. De een wil hierin verder gaan dan de ander. Een voorbeeld van de contrasten: het Watersportcentrum wil in de dode arm van de Maas ook bootjes met hulpmotor toelaten, terwijl de Vogelwerkgroep niet verder wil gaan dan fluisterbootjes en kano's. Alle geïnterviewden geven aan dat alleen rustige recreatie gewenst is. De Heemkundekring geeft expliciet aan dat er geen kraampjes, horeca of bebouwing in het gebied moeten komen.

Eiland deels afgegraven

Over het (deels) afgraven van het eiland lopen de meningen uiteen. Het Watersportcentrum vindt het afgraven van het hele eiland een goede optie, omdat er een mooi vaargebied ontstaat. Dat is volgens de Gemeente juist ongewenst omdat er al een grote plas is: de Lithse Ham.

Het Watersportcentrum vindt ook het graven van inhammen in het eiland, in combinatie met de bouw van aanlegsteigers (belangrijk omdat men anders overal het riet in gaat varen) een goede mogelijkheid. De Vogelwerkgroep wil die steigers alleen aan de dijkkant, omdat het eiland een ongestoord natuurgebied moet worden.

De Heemkundekring geeft over het afgraven aan dat zij informatie mist over de bodemsamenstelling. Deze is essentieel om mee te kunnen denken over de plaats waarop men moet gaan afgraven.

Fiets- en wandelpaden

Het Recreatieplatform heeft de breedste visie op de infrastructuur. Zij vinden dat er aandacht nodig is voor ruitpaden, voetpaden, wegen naar het gebied toe, autoluwe gebieden en parkeergelegenheid. Daarbij is de samenhang met en afstemming op verkeer en vervoer in andere gebieden essentieel. Gemeente Lith geeft aan dat het pondje naar Oijen in elk geval moet blijven.

De meningen over wat er wel en niet in het gebied kan, verschillen. Wandelen / struinen is algemeen geaccepteerd. Fietsen in het gebied moet volgens de bewoner liever niet, terwijl de Heemkundekring en het Recreatieplatform dit juist wel willen. De Vogelwerkgroep geeft aan dat de dijken geschikt zijn voor fietsers, zeker als deze autoluw worden.

Ook het wel of niet toelaten van paarden in het gebied staat ter discussie. De Heemkundekring en het Recreatieplatform willen dit wel, in verband met de lokale paardenmelkerij. De Vogelwerkgroep weer niet.

De bewoner vraagt nog aandacht voor de ligging van de infrastructuur: paden liever niet vlak achter het huis.

Aantakking oude Maasarm

Het Watersportcentrum ziet een aantakking op de Maas wel zitten. Dan blijft het water stromen en voorkom je blauwalg. Dat hoeft geen doorvaart te zijn; het kan ook een kleine verbinding zijn. Het Recreatieplatform wil de arm niet aantakken, want dat stimuleert de komst van raceboten. En ook de Heemkundekring wil geen aantakking, omdat het het open landschap aantast.

Oude visrechten

Dit belang staat in de matrix omdat er nog oude visrechten voor het gebied zouden gelden. Uit de gesprekken is hierover niets gebleken.

Vaargebied van o.a. zeilers

Watersportcentrum Jan de Groot wil dat de hele maasarm toegankelijk is voor vaarrecreatie. Ook voor bootjes met hulpmotor, want 90% van zijn klanten heeft een hulpmotor.

De Vogelwerkgroep wil alle gemotoriseerde vaart juist naar de Maas leiden en de haven verplaatsen naar een locatie bij de betonfabriek.

Alle respondenten zijn het erover eens dat de recreatievaart hoe dan ook stil moet blijven en dat raceboten en dergelijke niet kunnen.

Strandjes blijven aanwezig

De Gemeente vindt dat het dagstrandje moet blijven. Anderen hebben daarover geen uitspraak gedaan.

Honden uitlaten

De projectgroep verwachtte dat dit een onderwerp van gesprek zou zijn. Maar hierover is door geen van de respondenten gesproken.

Veerstoep blijft aanwezig

De Gemeente wil dat het pontje naar Oijen blijft bestaan.

Economische belangen

Agrarisch medegebruik

Het Watersportcentrum vindt dat er kleine kavels landbouwgrond in het gebied moeten komen. De Heemkundekring, ZLTO en de gemeente willen extensieve veeteelt met niet-exotische soorten in het gebied. ZLTO vindt bovendien dat als de landbouw verdwijnt, het gebied waarde moet blijven behouden voor de lokale economie: bijvoorbeeld door begrazing onder lokale verantwoordelijkheid.

Verdwijnen agrarisch gebruik

Alleen de pachter en ZLTO noemen het verdwijnen van landbouwgrond een gemis.

Verkoopmogelijkheid landbouwgrond

Dit is door geen van de belanghebbenden genoemd.

Leefomgeving

Sociale veiligheid

Het item sociale veiligheid blijkt niet te spelen. Een van de reacties op deze vraag is wat dat betreft tekenend: hoe veilig wil je een natuurgebied maken?

Overig

Afvoer rioolwaterzuivering via Hemelrijkse Waard

Natuurmonumenten geeft aan dat er aandacht moet zijn voor de effecten op de natuur van de mogelijke afvoer van de RWZI via de Hemelrijkse Waard.

Landschappelijke waarden: oude meanderpatronen

Geen van de respondenten heeft dit belang genoemd.

Cultuurhistorische waarden: verdronken dorp

Volgens de Heemkundekring blijkt uit kaarten uit de periode 1600 – 1700 dat ter hoogte van de RWZI het dorp Gyssen heeft gelegen. Men wil hier archeologisch onderzoek (laten) doen.

Gemeente Lith geeft aan dat er ooit een verbindingspad lag. Zij willen dat op enigerlei wijze zichtbaar laten terugkomen in het landschap.

Interacterende projecten

Geen van onderstaande projecten heeft invloed gehad op het verloop of de inhoud van de interviews. Het Recreatieplatform wil wel graag weten wat het Groenproject en het Natuurgebiedsplan inhouden.

Het Recreatieplatform en Natuurmonumenten geven aan dat de samenhang met andere projecten belangrijk is. Het gaat dan niet alleen om natuur die op elkaar aansluit, maar ook infrastructuur die op elkaar is afgestemd en de uitvoeringsperioden van de verbouwingen van de verschillende gebieden.

Herinrichting tweede sluis Lith
Herinrichting uiterwaard Keent
Strategisch Groenproject Fort Sint Andries
Natuurgebiedsplan Westelijke Maasvallei

3.6 De verbouwing

Veranderingsproces

Voorbeeldeffect pilotproject Natuurmonumenten

Alleen de Gemeente geeft spontaan aan nieuwsgierig te zijn naar het voorbeeldproject van Natuurmonumenten. Andere respondenten noemen dit niet.

Negatief voorbeeld: ontgrondingsproject Over de Maas

Alleen de Provincie geeft aan negatieve effecten te verwachten van een aantal ontgrondingsprojecten. De gemeente Lith heeft volgens hem met veel van dergelijke projecten te maken gehad en de bewoners zouden dit wel eens zat kunnen zijn. De Gemeente noemt dit probleem zelf niet.

Verkoop landbouwgronden o.b.v. vrijwilligheid

De Gemeente verwacht geen problemen met de verkoop van landbouwgronden op basis van vrijwilligheid als er een marktconforme prijs wordt geboden.

Delfstoffenwinning

De Provincie geeft aan dat de communicatie over het hoe en waarom van grondstofwinning duidelijk moet zijn. Als je de mensen inzicht geeft in het financiële plaatje, verwacht hij geen problemen. Er zal immers blijken dat de grondstofwinning de kosten niet volledig dekt, en dus dat men het gebied niet afgraaft uit geldelijk gewin.

De respondenten willen dat de afvoer van grondstoffen over het water gaat plaatsvinden. Zwaar transport over de dijken vindt men ongewenst. De Watersportvereniging geeft aan dat hinder voor de recreatievaart voorkomen moet worden (alleen in de winter afvoeren). De Provincie schat in dat het om een à twee schepen per week gaat en dat afvoer, ook in de zomer, goed te reguleren is met vergunningen.

Overlast graafwerkzaamheden

De Gemeente wil een nulmeting aan bebouwing i.v.m. eventuele schade.

De Vogelwerkgroep geeft een andere praktische tip: werk van achteren naar voren, zodat stukken die klaar zijn niet verstoord worden.

ZLTO wil dat de landbouwgronden bereikbaar blijven en wil zonodig tijdelijk gronden uitrusten.

Periode werkzaamheden

Een belang dat nog niet in de matrix stond, maar wel een gespreksonderwerp bleek te zijn is de periode dat de werkzaamheden mogen duren. De meningen lopen uiteen. Iedereen vindt dat de werkzaamheden niet te lang mogen duren. Maar hoe lang dat dan is, verschilt per persoon.

De Watersportvereniging meent dat twee jaar voor de Hemelrijkse Waard en twee jaar voor de Alphense Waard toereikend is. Een totale periode van 7 tot 9 jaar is te lang.

De Heemkundekring vindt een periode van maximaal 2 tot 3 jaar acceptabel.

De Provincie wil niet een te grote ingreep ineens en wil in vergunningstermijnen faseren.

Een maximum periode van 5-7 jaar.

De bewoner geeft aan dat een uitvoeringsperiode van 7-8 jaar geen probleem is.

De Gemeente vindt 8 jaar het maximum.

Het Recreatieplatform wil de periode zo kort mogelijk houden. Zij wil het gebied bovendien in samenhang met andere gebieden aanpakken: liever snel één gebied aanpakken dan op veel plaatsen tegelijkertijd stapje voor stapje.

Natuurmonumenten komt met een praktische invulling om de periode zo kort mogelijk te houden. Een 6-daagse werkweek van 12 uur per dag en meerdere ploegen op verschillende locaties in het gebied.

Landschapsbeheer in overgangsfase

De Heemkundekring verwacht, ook bij braakliggend land, geen overlast van onkruid. ZLTO geeft echter aan dat landbouwgronden gevoelig zijn voor onkruid.

Natuurmonumenten geeft aan dat onkruid weghalen een optie is, als dat nodig blijkt.

De Vogelwerkgroep geeft aan dat het land niet te lang braak moet liggen. Er gaan zich dan vogels en andere dieren vestigen, wat de voortgang van het project kan vertragen.

Informatie

De respondenten willen over de uitvoering een aantal dingen weten:

- het definitieve plan
- het beoogde eindplaatje EN de vorderingen daarin (zijn er al nieuwe dier- en plantsoorten gesignaleerd)
- wanneer gaat wat gebeuren en met welk materieel
- waarom gebeurt dat

De Provincie vindt dat de Startnotitie zo concreet mogelijk moet zijn, zodat iedereen zicht heeft op wat er staat te gebeuren. Hun verwachting is dat er niet al te veel tegenstrijdige belangen zijn. Met de vergunningen geef je ook inzicht: ontgrondingsvergunningen (daarin is te zien hoe groot het project wordt en de uitvoeringsperiode), WM-vergunning (stof, geluid, effect op de omgeving).

3.7 Overige punten

Aandachtpunten

- Watersportcentrum Jan de Groot en ZLTO twijfelen aan invloed die ze hebben op de plannen. Externen zullen wel bepalen wat er gaat gebeuren. Natuurmonumenten geeft aan niet teveel verwachting te scheppen met de communicatie naar de omgeving. Wees duidelijk over de randvoorwaarden waaraan niet getornd kan worden en de marges waarop men nog wel invloed heeft.

- Het Recreatieplatform wil bovendien dat de plannen over 50 jaar ook nog bruikbaar zijn. Er moet ruimte zijn om beslissingen en wensen van volgende generaties gemakkelijk in te passen. De plannen moeten dus flexibel op toekomstige ontwikkelingen in kunnen spelen. Ook ZLTO noemt dit aandachtspunt.
- Het Watersportcentrum wil graag de garantie dat het gebied in de toekomst niet afgesloten wordt voor recreatievaart.
- De bewoner geeft aan dat de hoge populieren achter haar huis erg dichtbij staan; een aantal weghalen is volgens haar wenselijk in verband met de veiligheid.
- De Provincie vindt dat de Gelderse gemeenten niet vergeten moeten worden in de communicatie.

Informatiekanalen

De respondenten geven aan dat de volgende informatiekanalen geschikt zijn voor de informatievoorziening.

- Informatieavonden
- Nieuwsbrief, ook naar belanghebbenden buiten het plangebied (zoals Gelderse gemeenten en de Vogelwerkgroep)
- E-mail
- Brochures
- Bouwkeet met spreekuurtje in bouwperiode; informatiecentrum over de aanleg; serviceloket; Bezoekerscentrum buitendijks (na afronding werkzaamheden handhaven)
- Huis-aan-huisbladen
- Post
- Actuele website met automatische gegenereerd e-mailbericht bij updates
- Excursies naar gebied dat al klaar is.
- Zie ook www.denieuwegrensmaas.nl en de notitie van het CNME te Maastricht
- Provincie: informeel contact naast formele momenten

Het Recreatieplatform, de Vogelwerkgroep en ZLTO geven aan mee te willen denken over het project. De Provincie raadt aan om het project, wat betreft het meedenken en –praten, eenvoudig te houden omdat het niet veel knelpunten kent.

De Vogelwerkgroep wil goed geïnformeerd worden. Omdat ze niet in het gebied zelf gevestigd zijn, mist men de informatie uit bijvoorbeeld de huis-aan-huisbladen.

4 Advies

Nut en noodzaak

Nut en noodzaak zijn duidelijk en onderschreven: blijf dit bij ieder communicatiemoment herhalen. Nu is het duidelijk, maar dat wil niet zeggen dat het duidelijk blijft.

Smaken

Uit de belangenanalyse blijkt dat het project niet veel knelpunten telt. Dat er natuur komt, staat niet ter discussie. Over wat die natuur dan inhoudt, verschillen de meningen en smaken. Dat het gebied toegankelijk moet zijn voor recreatie, staat ook niet ter discussie. Ook hier draait het om verschillende meningen en smaken. Welke keuze de projectgroep ook maakt over de inrichting, u zult altijd iemand teleurstellen of minder tevreden stellen. Ons advies is dan ook: communiceer duidelijk over de keuzes die u maakt en waarom u ze maakt.

Randvoorwaarden

Nauw daarmee verbonden is ons advies om geen verkeerde verwachtingen te scheppen over de inbrengmogelijkheden. Wees duidelijk over de randvoorwaarden waaraan niet getornd kan worden en de marges waarop men nog wel invloed heeft.

Maak van de Startnotitie een echt startpunt: een goede basis, zo praktisch mogelijk beschreven als uitgangspunt voor het hele project.

Meedenken

Een strategische keus die u moet maken is de keus tussen nog meer meedenkers en een compact project. Het Recreatieplatform, de Vogelwerkgroep en ZLTO geven nadrukkelijk aan dat zij graag willen meedenken in de planvorming. Ook Natuurmonumenten doet dat, maar deze is al vertegenwoordigd in de projectgroep. De provincie adviseert juist om het project eenvoudig te houden omdat er weinig tegengestelde belangen zijn en de kans op conflicten dus niet groot is. Voor beide opties zijn voor- en nadelen te noemen. Laat het zwaarste tellen, wat voor u het zwaarste weegt.

Details

Op detailniveau willen wij u een aantal adviezen meegeven:

- Geef nieuwkomers in het gebied bij inschrijving in de gemeente een brochure en wijs hen op een website die actuele informatie geeft.
- Geef partners in het project / deskundigen in het project / vergunningverleners voldoende tijd om te reageren op stukken, zodat hun advies ook hout kan snijden.
- Communiceer duidelijk over het verschil tussen het effect van uitdiepen van de Maas en het afgraven van het gebied. Geef ook aan of en waar de Maas al is uitgediept en waarom dat niet voldoende is.
- Delfstoffenwinning: geef geïnteresseerden inzicht in het financiële plaatje. Daaruit zal immers blijken dat de grondstofwinning de kosten niet volledig dekt, en dus dat men het gebied niet afgraaft uit geldelijk gewin.

Overig

- Maak de relatie met andere gebieden inzichtelijk, zowel qua samenhang in de uitvoeringsperiode als qua samenhang in het uiteindelijke resultaat (natuur, verkeersstromen).

Strategische communicatie

Wij adviseren u om alle bovengenoemde adviezen te (laten) verwerken in een communicatiestrategie. Wij gebruiken bewust de term strategie omdat wij u nadrukkelijk adviseren om een keuze te maken in de weg die u inslaat. Dat geldt onder andere voor de keuze tussen wel of niet meer partijen bij het project betrekken en laten meedenken.

Op basis van de strategie kunt u een communicatieplan met bijbehorende communicatiekalender (laten) opstellen.

Bijlage 1: Belangenmatrix

De plusjes en minnetjes in het schema geven aan of een belang voor een bepaalde groep door het project positief of negatief beïnvloed worden. Een +/- teken geeft aan dat die invloed zowel positief als negatief kan zijn, meestal afhankelijk van persoonlijke smaak en voorkeuren van de individuele leden van de doelgroepen.

De "nieuwe" onderwerpen en punten die naar boven kwamen tijdens de interviews zijn herkenbaar aan de gekleurde tekst.

+ = positief effect op belang (inschatting projectgroep) gekleurde + = mening respondent

- = negatief effect op belang (inschatting projectgroep) gekleurde - = mening respondent

+/- = verschillende smaken, meningen (inschatting projectgroep)

! = belangrijk volgens respondenten

Geel = verschil tussen inschatting projectgroep en mening respondent; deze punten verdienen extra aandacht.

Effect van het project	Overheden (Lith, Noord- Brabant)	Grond- eigenaren	Natuur- belangen (Natuur- monumenten, Vogel- werkgroep)	Om- wonenden (Van Donzel)	Recreanten (Recreatie- platform, Watersport- centrum)	Landbouw (ZLTO)	Overig (archeologen, betonfabriek, uitvoerende ondernemingen, Heemkundekring)
Bekendheid project							
Goed geïnformeerd	ja, laat		ja	kan beter	nee, ja	ja	+
Mist detailinformatie							bodemsamenstelling
Veiligheid:							
Overstromingen en dijkdoorbraken voorkomen	+, +, +	+	+, +	+, +	+, +, nodig?	+, +	+, nodig?
Verlagen gemiddelde waterstanden van de Maas	+	+	+	+		+	
(Integrale Verkenning Maas:) extra ruimte nodig voor rivier	+		+		+		
Veiligheid buitendijkse woningen, bebouwing	+			+			
Natuur:	+, +		+, +	+	+	acceptatie	+
EHS: ruige graslanden, ruigten	+		+	+/-, +	-, -	-	
EHS: moerassen	+		+	+/-	+/-, -	-	-
EHS: oobossen	+		+, +	+/-	+/-, -	-	

Effect van het project	Overheden (Lith, Noord- Brabant)	Grond- eigenaren	Natuur- belangen (Natuur- monumenten, Vogel- werkgroep)	Om- wonenden (Van Donzel)	Recreanten (Recreatie- platform, Watersport- centrum)	Landbouw (ZLTO)	Overig (archeologen, betonfabriek, uitvoerende ondernemingen, Heemkundekring)
Natuurwaarden: meer bijzondere vogels en vegetatie	+		+, +	+	+, +		
Natuurwaarden: meer paaiplaatsen vis	+		+		+		
Huidige natuur met status	+		+		+, +		streekeigen flora en fauna
Openheid landschap	+		ontstaat vanzelf	+/-, +	+/-, +		gewenst
Wilde runderen en paarden voor begrazing	lokaal		+, +	+	+/-, -	+, lokaal	door lokale boeren
Deels afgesloten natuurgebied (als geheel toegankelijk!)	+, +		+, +	+	+/-	-	niet
Schone omgeving (drijfaval door hoog water)	-		-	-, -	-		
Natuur die zichzelf kan bedruipen			!	Onder- houden!	verpachten= onderhoud		!
Ruimte voor de natuur			!	!			
Herkenbaar deel rivierenlandschap	!			!	!	!	
Recreatie:							
Rust (zoals huidige rust)			+, +	+, +	+, hulpmotor wel toestaan	+	
Extensieve recreatie	+, +		+, +	+, +	+, +	+	
Deels fysiek ontoegankelijk gemaakt natuurgebied			+	?, +	?	-, -	volledig toegankelijk
Eiland deels afgraven	+, niet geheel		+	-	+/-, geheel		
Fiets- en wandelpaden			+	+, geen fietsen	+, +, samenhang!		
Aantakking oude Maasarm	-				+, +,		
Strandjes blijven aanwezig	+				+		
Veerstoep blijft aanwezig	pontje				+		
Economische belangen:							
Agrarisch medegebruik (zie ook "Wilde runderen en paarden voor begrazing")			+	+	+, kleine kavels	+	

Effect van het project	Overheden (Lith, Noord- Brabant)	Grond- eigenaren	Natuur- belangen (Natuur- monumenten, Vogel- werkgroep)	Om- wonenden (Van Donzel)	Recreanten (Recreatie- platform, Watersport- centrum)	Landbouw (ZLTO)	Overig (archeologen, betonfabriek, uitvoerende ondernemingen, Heemkundekring)
Afwezigheid landbouwgrond				+/-		-, jammer	- (als pachter)
Verkoopmogelijkheid (landbouw)grond		+				+	
Mogelijkheden voor lokale economie						!	paardenmelkerij
Bebouwing							niet
Veranderingsproces:							
Voorbeeldeffect pilotproject Natuurmonumenten	+			+/-	+/-		
Negatief voorbeeld: ontgrondingsproject Over de Maas	-			-	-		
Verkoop landbouwgronden o.b.v. vrijwilligheid	-, +	+				+	
Delfstoffenwinning	+ (goed informeren!)						+
Overlast graafwerkzaamheden	-		-	-	-		
Landschapsbeheer in overgangsfase			?		-		
Acceptabele verbouwingstermijn	5-7 jr, max 8jr		kort, kort	7-8 jr	kort, 4 jr		2 tot 3 jaar
Vervoer grond e.d. over water	ja, goed reguleren		ja		alleen in winter		Ja
Meedenken	niet te veel partijen		ja		ja	ja	
Overig:							
Rioolwaterzuivering via HW			-, aandachtspunt				
Herinrichting 2e sluis Lith (grenzend aan HW)?							
Cultuurhistorische waarden: verdrinken dorp	Verbindings pad						Dorp Gyssen onderzoeken

Effect van het project	Overheden (Lith, Noord- Brabant)	Grond- eigenaren	Natuur- belangen (Natuur- monumenten, Vogel- werkgroep)	Om- wonenden (Van Donzel)	Recreanten (Recreatie- platform, Watersport- centrum)	Landbouw (ZLTO)	Overig (archeologen, betonfabriek, uitvoerende ondernemingen, Heemkundekring)
Interacterende projecten							
Herinrichting uiterwaard Keent (1 v.d. natuurvriendelijke oevers in HW)							
Strategisch Groenproject Fort Sint Andries							
Natuurgebiedsplan Westelijke Maasvallei							
Samenhang projecten in de regio	!		!		mist		mist
Toekomstgericht, dus flexibel					!	!	

Bijlage 2: Gesprekspunten interviews

1. Introductie

- Korbee & Hovelynck, wie zijn wij en waarom komen we bij u langs;
- Verkenningenfase en MER-procedure;
- Doel van het interview.

2. Kennis

- a. Wat weet u van het project?
- b. Bent u voldoende geïnformeerd over het project?
- c. Hoe bent u geïnformeerd over het project?

3. Nut, noodzaak

- a. Onderschrijft u de doelen van het project (veiligheid en natuur)?
- b. Wat vindt u ervan dat het gebied tot de EHS gaat horen

4. Wanneer geslaagd

- a. Wanneer vindt u dat het project geslaagd is?
- b. Wat moet er vooral niet gebeuren?
- c. Waar ligt voor u de grens
- d. Uitzicht / open landschap (kaartje)

5. "De verbouwing"

- a. Zijn er punten waarover u zich zorgen maakt?
- b. Zijn er dingen die u vooraf wilt weten?

6. Overig

- a. Hoe wilt u in de toekomst geïnformeerd worden (frequentie, kanaal)?
- b. Punten die we vergeten zijn?

Afronding:

Dank voor deelname.

Binnen een week krijgt u het verslag van ons gesprek. U kunt dat corrigeren, maar ook aanvullen. Immers het gaat er vooral om dat wij een goed beeld hebben van uw mening.

Van de gesprekken maken we een verslag. Heeft u er bezwaar tegen dat we uw mening doorgeven aan de projectgroep

